

Lonnekerberg

Het gebied “De Lonnekerberg” vormt de zuidwestelijke uitloper van de Oldenzaalse stuwwal. Dit heuvelachtige gebied werd gevormd tijdens het Saaliën, de voorlaatste IJstijdperiode. Het landijs bereikte het gebied vanuit Scandinavië en drukte over grote afstand de bevroren ondergrond dakpansgewijs omhoog. Na de IJstijd ontstond een toendra waarover grote landdieren als mammoeten, edelherten en wolharige neushoorns langs de lager gelegen rivierdalen trokken. De hoger in het landschap gelegen stuwwallen vormden tevens de eerste woongebieden van mensen in Twente. Overal in Twente zijn botvondsten van mammoeten en overblijfselen van de eerste menselijke bewoners gedaan.

De Lonnekerberg, een natuurgebied van 141 hectare gelegen ten oosten en aansluitend aan de vliegbasis Twenthe en sinds het jaar 2000 in beheer bij Landschap Overijssel. Het gebied was oorspronkelijk schrale heidegrond maar is eind negentiende eeuw door textielabrikant Albert Jan Blijdenstein aangeplant met voornamelijk naaldbomen waarvoor eerst een uitgebreid rabattenstelsel is aangelegd. Dit was nodig omdat de ondergrond van de Lonnekerberg, opgestuwd gedurende de Saaliënijsstijd van 200.000 tot 125.000 jaar geleden, voornamelijk uit keileem bestaat en daardoor weinig water doorlaat. Dat we inderdaad op een berg aan het werk waren (56 m boven NAP)

Het bosgebied “De Lonnekerberg” is 142 hectare groot en is gelegen naast Vliegveld Twente. Het gebied is halverwege de 19e eeuw door aankoop van verschillende boeren in handen gekomen van de textielabrikant Blijdenstein, die tevens oprichter was van de Nederlandse heidemaatschappij. Hij kocht dit als jachtgrond. Vroeger was het terrein begroeid met heide en lage bossages. Het was bij de boeren van de Marke Lonneker in gebruik voor afplaggen en begrazing door schapen. Door de slechte werkgelegenheid destijds in de textielindustrie liet Blijdenstein arbeiders inzetten om rabatten te graven (diepe greppels, soort sloten) om het gebied te ontwateren voor de aanplant van naaldbomen. Deze rabatten zijn nog overal te zien. De lengte van de rabatten is maar liefst 320 kilometer lang! De naaldbomen werden overigens gebruikt in de mijnen in Zuid-Limburg om de gangen te stutten. Blijdenstein voelde zich zeer verbonden met de Lonnekerberg. Hij liet zich er na zijn dood begraven. A.J. Blijdenstein Na zijn overlijden op 66-jarige leeftijd werd hij –op zijn verzoek- op de Lonnekerberg begraven, in een eiken kist.

Ten zuiden van de Lonnekerberg liggen de “Kleigaten van Smulders”. Deze plassen, tot 17 meter diep, ontstonden door kleiwinning voor “De Twentsche Stoomfabriek Smulders en Mulder”. Men heeft hier tertiaire zeeklei afgegraven voor rode baksteen.

In de buurt van de kleigaten ligt een bunkercomplex, dat tijdens de Tweede Wereldoorlog diende als opslagplaats voor brandstof voor het eerste raketzweefvliegtuig ter wereld. De Duitsers hebben deze bijzondere vliegtuigjes nooit naar het vliegveld kunnen brengen. De uiterst brandbare en instabiele brandstof is toentertijd wel naar de bunkers gebracht.

Tot slot nog dit: de Lonnekerberg wordt ook genoemd in Twentse sagen en verhalen. Een meisje werd door witte wieven gevangen gehouden in de Lonnekerberg. Ze waren boosaardig. Het kind moest hard werken en zag geen licht van de zon en maan. Eens stuurden de vrouwen haar naar Oldenzaal, maar ze mocht aan geen mens verraden waar ze woonde. Bij de Dikke Steen voor de Plechelmusbasiliek (de steen die uit de IJstijd dateert en van de Tankenberg naar de stad was verslept) vertelde ze haar nood. Veel mensen hadden het gehoord, ze volgden haar naar de Lonnekerberg en joegen de witte wieven uit hun schuilplaats op. Sindsdien zijn de witte wieven uit de Lonnekerberg verdwenen.

Een bekende familie van textielabrikanten is de familie Blijdenstein. Met name hier in Lonneker is deze familie zeer bekend. Denk hierbij niet alleen aan het landgoed de Lonnekerberg, met op het hoogste punt een graf van deze familie, maar ook aan de villa's waar ze woonden.

Behalve het hierboven genoemde, was hier ook een middelgrote textielabriek.

Fabrieken werden vroeger in onze contreien " 'n stoom" genoemd. En de fabriek in Lonneker van de familie Blijdenstein heette dan ook "'t Lönker Steumke". Door deze naam was meteen de plaats van vestiging bekend. De eerste Blijdenstein's hebben zich in Enschede gevestigd in 1692.

Op een oude, zogenaamde Höttinger kaart, uit het jaar 1778 is al een Blijdensteins-bleek getekend. Johan Hendrik Höttinger, geboren in de Zwitserse plaats Zurich, was door het ministerie van oorlog in het Nederlandse leger aangesteld als cartograaf, in de rang van luitenant ingenieur. De kaarten die hij tekende waren duidelijk bedoeld voor defensie. Alle hoogten, laagten, bossen, rivieren en beken werden zo nauwkeurig mogelijk vastgelegd. Althans voor zover mogelijk met de toen beschikbare middelen. Ook de marke Lonneker en het dorp werden door hem bezocht en in kaart gebracht.

De bleek van Blijdenstein lag op de plaats waar zich later de fabriek zou ontwikkelen. Een bleek heeft behoefte aan schoon water en deze betrok dat water van het huidige landgoed "De Welle", waar zich een natuurlijke wel bevond.

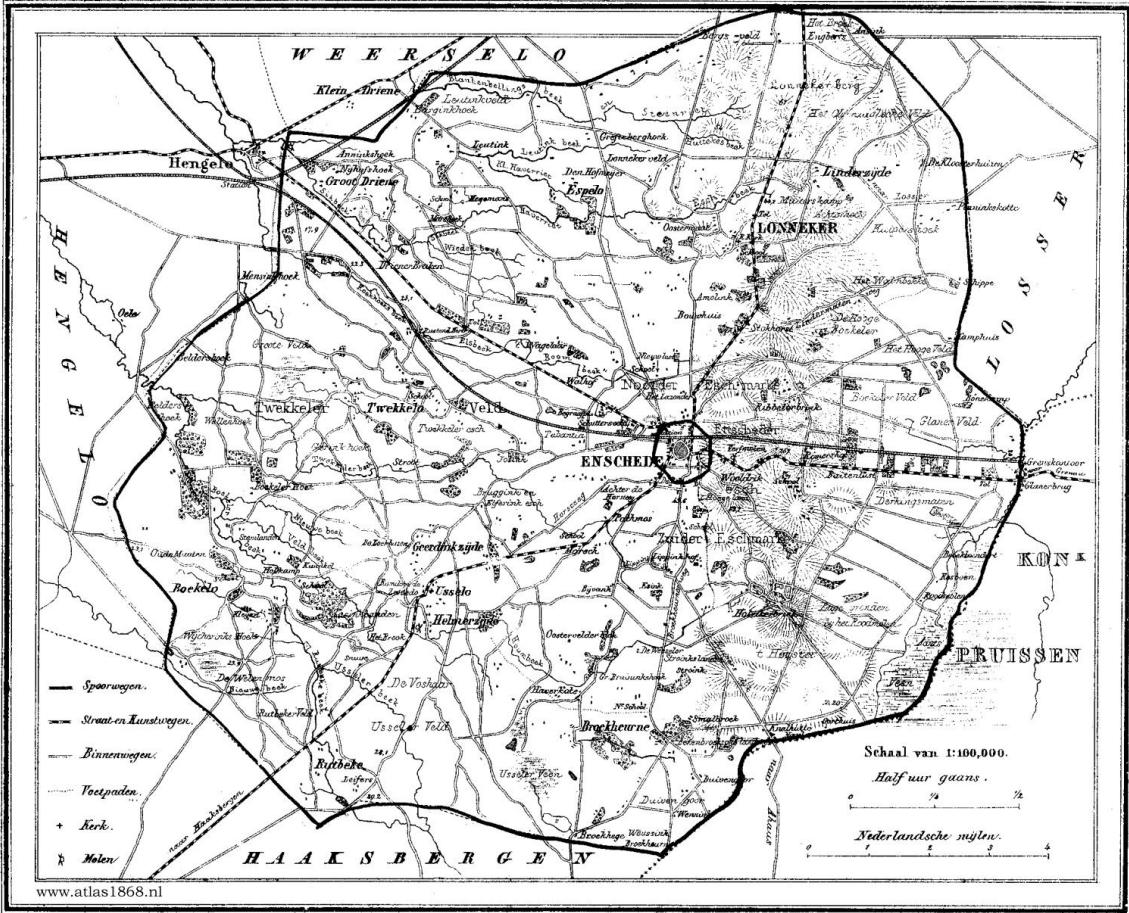
Op het landgoed "Het Amelink" waar de Blijdensteins een villa hadden, bouwden ze later ook een fabriek. Het bleef niet alleen bij bleken, ook het verven van de stoffen werd ter hand genomen. In het jaar 1829 werd er zelfs een stoommachine met bijbehorende ketel aangeschaft, een der eersten, zo niet de allereerste in Twente. De firma Hofkens in Almelo kreeg in ditzelfde jaar een stoommachine.

Voor de werkgelegenheid van Lonneker en omgeving was dit een belangrijk bedrijf. De fabriek had ook een aansluiting op de spoorlijn van Enschede naar Oldenzaal. Zeer belangrijk voor de aanvoer van kolen. De hoge fabrieksschoorsteen moest in de jaren van de tweede wereldoorlog verdwijnen, omdat de Duitse bezetter dit een obstakel vond in de aanvliegrouete naar het vliegveld. Er voor in de plaats kwam een lagere metalen schoorsteenpijp. De algemene malaise in de textielindustrie sleepte ook ons Lönker Steumke mee in de afgrond. De fabriek bleef draaien tot 1978.

De gebouwen stonden leeg en kwamen in verval.

Projectontwikkelaars toonden belangstelling, kochten het, maar nieuwbouw bleef uit.

Delen van gebouwen werden niet alleen verhuurd aan kleine bedrijtjes, maar ook autoslopers gingen er zich vestigen. Ook werden er nog machines opgeslagen die bestemd waren voor het textielmuseum. Alles kwam in verval en bood een lugubere aanblik. Het heeft geduurd tot alvorens er de huidige luxe woonhuizen werden gebouwd. Als straatnaam voor deze nieuwbouw werd gekozen voor Lonneker Steumke, half in onze Nederlandse taal, half in onze streektaal. Waarom niet geheel in onze streektaal en wel: " het Lönker Steumke". Ook de naam Blijdensteinbleekweg, officieel vastgesteld in 1936, herinnert ons aan dit bedrijf.

1867.

14,959 Buiders. 8700 Inwoners.

Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden.